

Środa, 15 listopada 2017 r.

P8_TA(2017)0438

Rządy prawa na Malcie**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie praworządności na Malcie (2017/2935(RSP))**

(2018/C 356/04)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 2, 4, 5, 6, 9 i 10 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE),
 - uwzględniając art. 20 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
 - uwzględniając art. 6, 7, 8, 10, 11, 12 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
 - uwzględniając europejską konwencję praw człowieka (EKPC) oraz powiązane orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie obywatelstwa UE na sprzedaż ⁽¹⁾,
 - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka oraz szereg traktatów ONZ dotyczących praw człowieka, które są wiążące dla wszystkich państw członkowskich,
 - uwzględniając komunikat Komisji z dnia 11 marca 2014 r. pt. „Nowe ramy UE na rzecz umocnienia praworządności” (COM(2014)0158),
 - uwzględniając debatę plenarną na temat wolności mediów na Malcie, która odbyła się dnia 24 października 2017 r.,
 - uwzględniając dokumenty panamskie i ujawnione przez Międzynarodowe Konsorcjum Dziennikarzy Śledczych oraz europejską sieć współpracy śledczej dokumenty dotyczące Malty,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 października 2016 r. zawierającą zalecenia dla Komisji dotyczące ustanowienia unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych ⁽²⁾,
 - uwzględniając rezolucję z dnia 24 października 2017 r. w sprawie uzasadnionych środków ochrony sygnalistów działających w interesie publicznym podczas ujawniania poufnych informacji posiadanych przez przedsiębiorstwa i organy publiczne ⁽³⁾,
 - uwzględniając sprawozdanie i zalecenia Komisji śledczej do zbadania zarzutów naruszenia prawa Unii i niewłaściwego administrowania w jego stosowaniu w odniesieniu do prania pieniędzy, unikania opodatkowania i uchylania się od opodatkowania (komisja śledcza ds. dokumentów panamskich, PANA) oraz załącznik do sprawozdania dotyczący delegacji PANA na Maltę,
 - uwzględniając art. 123 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Unia Europejska opiera się na takich wartościach jak poszanowanie godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości i praworządności, jak również poszanowanie praw człowieka, oraz mając na uwadze, że wartości te są uniwersalne i wspólne wszystkim państwom członkowskim;

⁽¹⁾ Dz.U. C 482 z 23.12.2016, s. 117.⁽²⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2016)0409.⁽³⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2017)0402.

Środa, 15 listopada 2017 r.

- B. mając na uwadze, że Karta praw podstawowych Unii Europejskiej stanowi część prawa pierwotnego UE; mając na uwadze, że wolność wypowiedzi i wolność oraz pluralizm mediów to prawa zapisane w art. 11 Karty praw podstawowych i w art. 10 EKPC; mając na uwadze, że zgodnie z art. 2, art. 3 ust. 1 i art. 7 TUE Unia ma możliwość podjęcia działań w celu ochrony wspólnych wartości, na których została zbudowana; mając na uwadze, że mechanizm praworządności powinien być stosowany w takim samym stopniu we wszystkich państwach członkowskich;
- C. mając na uwadze, że UE to system konstytucyjny, który działa przy założeniu, że istnieje wzajemne zaufanie, czyli że państwa członkowskie postępują zgodnie z zasadami demokracji, praworządności i prawami podstawowymi;
- D. mając na uwadze niezawisłość sądownictwa zapisaną w art. 47 Karty praw podstawowych i art. 6 EKPC, która jest niezbędnym wymogiem demokratycznej zasady podziału władzy;
- E. mając na uwadze, że badająca korupcję maltańska dziennikarka śledcza i blogerka Daphne Caruana Galizia zginęła wskutek wybuchu samochodu-pułapki w dniu 16 października 2017 r.;
- F. mając na uwadze, że jej zabójstwo doprowadziło do ulicznych demonstracji i protestów społecznych na Malcie, podczas których apelowano o sprawiedliwość, odpowiedzialność i poszanowanie praworządności;
- G. mając na uwadze, że w sprawozdaniu monitora pluralizmu mediów z 2016 r. dotyczącym Malty stwierdzono średni (bliski wysokiemu) poziom ryzyka na rynku pod względem pluralizmu i politycznej niezależności oraz stwierdzono występowanie czynników zwiększających ryzyko, takich jak brak danych o rynku mediów, brak ochrony i samoregulacji zawodu dziennikarza oraz niezależności redakcyjnej, występowanie bezpośrednich relacji właścicielskich między mediami i politykami oraz brak strategii rozwijania umiejętności korzystania z mediów ⁽¹⁾;
- H. mając na uwadze, że w światowym rankingu wolności prasy z 2017 r. (publikowanym przez Reporterów bez Granic) stwierdzono, że obowiązujące na Malcie przepisy o zniesławieniu, które podlega karze grzywny lub pozbawienia wolności, i jest powszechnie wykorzystywane, zwłaszcza przez polityków, przeciw dziennikarzom, to kluczowy element ograniczający wolność wypowiedzi na Malcie ⁽²⁾;
- I. mając na uwadze, że maltański parlament obraduje obecnie nad projektem rządowym likwidującym odpowiedzialność karną w sprawach o zniesławienie i wprowadza doraźny zakaz stosowania w jakiegokolwiek formie środków zabezpieczających lub nakazów sądowych w postępowaniach o zniesławienie i pomówienie niezależnie od podstawy prawnej ⁽³⁾;
- J. mając na uwadze, że Daphne Caruane Galizii wielokrotnie stawiano zarzuty o zniesławienie wnoszone przedstawicieli wszystkich partii politycznych Malty;
- K. mając na uwadze, że rachunki bankowe D. Caruany Galizii zostały w tym roku w drodze nakazu sądowego zamrożone w trakcie postępowania o zniesławienie wniesionego przez ministra rządu Malty jeszcze przed wydaniem wyroku;
- L. mając na uwadze, że media na Malcie donoszą o naciskach wywieranych na nie przez Pilatus Bank – który znalazł się w samym centrum zainteresowania w związku z zarzutami o pranie pieniędzy – o wycofanie lub sprostowanie informacji i artykułów dotyczących banku; mając na uwadze, że Pilatus Bank wszczął postępowanie sądowe w Stanach Zjednoczonych przeciw maltańskim mediom, zarzucając im szkalowanie banku; mając na uwadze, że ujawnione sprawozdanie dotyczące zgodności przygotowane przez jednostkę wywiadu i analityki finansowej (FIAU – Financial Intelligence Analysis Unit) potwierdza, że klienci Pilatus Bank to w większości osoby zajmujące eksponowane

⁽¹⁾ Nenadic, Iva, 2016. „Media Pluralism Monitor 2016 – Monitoring Risks for Media Pluralism in the EU and Beyond. Country report: Malta” [Monitor pluralizmu mediów 2016 – Monitorowanie ryzyka zagrażającego pluralizmowi mediów w UE i poza nią. Sprawozdanie krajowe: Malta.] Centrum ds. Pluralizmu i Wolności Mediów. Do pobrania na stronie internetowej: <http://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2016-results/malta/>

⁽²⁾ Zobacz <https://rsf.org/en/malta>

⁽³⁾ Rząd Malty, „A Bill entitled „AN ACT to provide for the updating of the regulation of media and defamation matters and for matters consequential or ancillary thereto” [Projekt ustawy pt. „Akt nowelizujący przepisy dotyczące mediów i kwestii zniesławienia w kwestiach dotyczących zniesławienia i powiązanych”], art. 26 ust. 6. Zobacz <http://justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lp&itemid=28292&l=1>

Środa, 15 listopada 2017 r.

- stanowiska polityczne w Azerbejdżanie oraz że bank nie stosował w ich przypadku należytej staranności wobec klienta, czego wymaga dyrektywa w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy; mając na uwadze, że poseł z partii rządzącej krajem zaapelował o wszczęcie postępowanie wobec autora wycieku dokumentów z FIAU;
- M. mając na uwadze, że przed zabójstwem Daphne Caruany Galizii demaskator będący źródłem informacji, które dały podstawę zarzutom o korupcję i pranie pieniędzy z udziałem osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne na Malcie, uciekł z kraju;
- N. mając na uwadze, że rząd Malty wprowadził ustawę o ochronie demaskatorów w 2013 r.⁽¹⁾ i znajduje się w niewielkim gronie państw członkowskich UE, które wprowadziły w prawodawstwie zapisy chroniące demaskatorów;
- O. mając na uwadze, że zgodnie z konstytucją i prawodawstwem Malty premier mianuje szefa policji, prezydent, po konsultacji z premierem, mianuje Prokuratora Generalnego, a sędziów mianuje się od 2017 r. po uprzedniej weryfikacji nominacji sędziowskich przez specjalną komisję⁽²⁾; mając na uwadze, że niezależność organów ścigania i sądownictwa na Malcie może być zagrożona ze względu na fakt, że rząd jest uprawniony do mianowania szefa policji, szefa FIAU i Prokuratora Generalnego;
- P. mając na uwadze, że wiele doniesień medialnych informowało o dużej liczbie stanowisk, które powstały w podmiotach publicznych na Malcie na kilka tygodni przed wyborami w czerwcu 2017 r., co budzi wątpliwości, czy utworzono je na użytek wyborów;
- Q. mając na uwadze, że Malta odmówiła przystąpienia do Prokuratury Europejskiej, niezależnego organu Unii posiadającego uprawnienia do prowadzenia dochodzeń i ścigania nadużyć i innych przestępstw w UE wpływających na interesy finansowe Unii;
- R. mając na uwadze, że według informacji ujawnionych w dokumentach panamskich w kwietniu 2016 r. ogółem 714 przedsiębiorstw związanych z Maltą znalazło się w bazie danych Międzynarodowego Konsorcjum Dziennikarzy Śledczych; mając na uwadze, że dokumenty te zawierały informacje dotyczące sprawującego urząd ministra i byłego ministra oraz wysokich rangą urzędników;
- S. mając na uwadze, że Parlament Europejski zorganizował wizytę delegacji na Malcie w lutym 2017 r. w ramach dochodzenia prowadzonego w sprawie dokumentów panamskich; mając na uwadze, że delegacja ta stwierdziła w sprawozdaniu, że istnieją powody, by przypuszczać, że policja na Malcie nie jest odpowiednio wyposażona do skutecznego wykonywania zadań, co może stanowić ewentualnie powód do zasugerowania w tym przypadku niewłaściwego administrowania; mając na uwadze, że delegacja stwierdziła, że liczba wyroków skazujących i nakazujących konfiskatę w związku z praniem pieniędzy wydaje się być wyjątkowo niska na Malcie, jeżeli porównać ją z liczbą zgłoszeń, które FIAU wysłała policji; mając na uwadze, że urzędnik państwowy i były minister odrzucili wnioski komisji PANA o spotkanie z jej przedstawicielami;
- T. mając na uwadze, że w maju 2017 r. opublikowano na Malcie dwa poufne sprawozdania FIAU z roku 2016 r., z których wynika, że istnieje uzasadnione podejrzenie prania pieniędzy z udziałem urzędników rządowych; mając na uwadze, że trzecie sprawozdanie, opublikowane w tym samym czasie, zawierało szczegółowe informacje o kontroli, jaką FIAU przeprowadziła w Pilatus Bank, i stwierdziła rzekomo, że bank naruszył maltańskie przepisy dotyczące walki z praniem pieniędzy; mając na uwadze, że procedura udzielenia licencji Pilatus Bank była niezwykle szybka w porównaniu z tym, ile czasu przeciętnie wymaga zapewnienie zgodności z normami określonymi w dyrektywie w sprawie wymogów kapitałowych;
- U. mając na uwadze, że szef FIAU i szef policji – czyli osoby zajmujące stanowiska obsadzone bezpośrednio przez rząd – złożyli rezygnację krótko po sfinalizowaniu tych sprawozdań; mając na uwadze, że nie rozpoczęto dochodzenia policji w sprawie tych poważnych zarzutów prania pieniędzy przez osoby zajmujące eksponowane stanowiska polityczne, w tym członka rządu; mając na uwadze, że mianowano sędziów do prowadzenia wyżej wspomnianych spraw; mając na uwadze, że dwóch pracowników FIAU zostało zwolnionych po wycieku sprawozdań FIAU do prasy;

⁽¹⁾ Zobacz <http://www.justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lp&itemid=25151&l=1>

⁽²⁾ Ustawa nr XLIV z 2016 r., art. 5 (96A) <http://www.justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lp&itemid=27835&l=1>

Środa, 15 listopada 2017 r.

- V. mając na uwadze, że Komisja Europejska została ostatecznie poinformowana o tych zarzutach w czerwcu 2017 r., z wnioskiem o przeprowadzenie dalszego dochodzenia w sprawie Malty oraz przestrzegania przez nią i prawidłowego wdrożenia trzeciej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz dyrektywy w sprawie wymogów kapitałowych;
- W. mając na uwadze, że obywatelstwo UE to jedno z czołowych osiągnięć UE, a także że zgodnie z Traktatami kwestie prawa pobytu i obywatelstwa należą do wyłącznej kompetencji państw członkowskich; mając na uwadze, że UE jest uprawniona do monitorowania praktyk antykorupcyjnych państw członkowskich;
- X. mając na uwadze, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej obowiązkiem każdego państwa członkowskiego jest określenie – z należyтым uwzględnieniem prawa Unii – warunków uzyskania i utraty obywatelstwa tego państwa; mając na uwadze, że od czasu wejścia w życie traktatu z Maastricht, nadanie obywatelstwa państwa członkowskiego oznacza także nadanie obywatelstwa UE, a co za tym idzie uzyskanie istotnych praw dodatkowych, z czego z kolei wynika, że uzyskanie obywatelstwa na mocy decyzji jednego państwa członkowskiego nie pozostaje bez wpływu na inne państwa członkowskie i UE;
- Y. mając na uwadze, że w 2014 r. rząd Malty stworzył program indywidualnego inwestora, w ramach którego prowadzi sprzedaż obywatelstwa maltańskiego i unijnego obywatelom państw trzecich za cenę 650 000 EUR; mając na uwadze, że lista osób, które uzyskały to obywatelstwo pozostaje niejasna, ponieważ ich tożsamość nie jest podawana w publikowanym wykazie obywateli objętych naturalizacją; mając na uwadze, że ujawnione sprawozdanie FIAU z 2016 r. wzbudziło obawy co do możliwej korupcji w zarządzaniu tym programem;
- Z. mając na uwadze, że rząd powierzył zarządzanie ww. programem indywidualnego inwestora BT Nexia, tj. pośrednikowi wymienionemu w dokumentach panamskich jako inicjator trustów i spółek typu offshore na rzecz osób zajmujących na Malcie eksponowane stanowiska polityczne, w tym członka rządu; mając na uwadze, że dokumenty panamskie sugerują, że BT Nexia działała bez zachowania należytej staranności w odniesieniu do udzielenia wszystkich informacji koniecznych do ustalenia tożsamości rzeczywistych beneficjentów;
- AA. mając na uwadze, że Grupa ds. Wywiadu Finansowego Europolu podkreśliła w sprawozdaniu zatytułowanym „From suspicion to action – converting financial intelligence into greater operational impact” [Od podejrzenia do działania – w kierunku większego wpływu operacyjnego wywiadu finansowego], że niektóre strony, w tym organizacje przestępcze, wykorzystywały aspekty branży internetowych na Malcie do prania dochodów pochodzących z działalności przestępczej; mając na uwadze, że nie należy tego rozumieć jako zarzutu wobec przemysłu w ogóle;
1. zdecydowanie potępia zabójstwo Daphne Caruany Galizii i wzywa rząd Malty do zmobilizowania wszystkich zasobów, by postawić jej zabójców przed sądem;
 2. wzywa do przeprowadzenia niezależnego międzynarodowego dochodzenia w sprawie zabójstwa Daphne Caruany Galizii; zauważa podejmowane przez maltańskie władze działania zmierzające do zaproszenia do udziału w dochodzeniu międzynarodowych organów ścigania, w tym amerykańskiego Federalnego Biura Śledczego i holenderskich specjalistów od medycyny sądowej w tym zakresie; wzywa do pełnego zaangażowania Europolu w dochodzenie przez czas jego trwania;
 3. zauważa, że ochrona dziennikarzy śledczych i ochrona sygnalistów leży w żywotnym interesie społeczeństwa; wzywa władze Malty oraz wszystkie państwa członkowskie UE do zapewnienia bezpieczeństwa osobistego dziennikarzy i sygnalistów oraz do ochrony ich źródeł utrzymania;
 4. wzywa Konferencję Przewodniczącą do ustanowienia nagrody im. Daphne Caruany Galizii w dziedzinie dziennikarstwa śledczego, która byłaby przyznawana co roku w uznaniu za wybitne dziennikarstwo śledcze w Europie;
 5. ubolewa nad tym, że wydarzenia na Malcie w ostatnich latach doprowadziły do poważnych obaw dotyczących praworządności, demokracji i praw podstawowych, w tym wolności mediów oraz niezależności policji i wymiaru sprawiedliwości;

Środa, 15 listopada 2017 r.

6. wzywa Komisję do nawiązania dialogu z rządem maltańskim odnośnie do funkcjonowania praworządności na Malcie oraz do zagwarantowania poszanowania wartości europejskich; wzywa Komisję do przekazywania Parlamentowi pełnych informacji o jej ocenie sytuacji; przypomina o potrzebie regularnego monitorowania i dialogu obejmującego wszystkie państwa członkowskie, by chronić podstawowe wartości UE, takie jak demokracja, prawa podstawowe i praworządność, z udziałem Rady, Komisji i Parlamentu, w nawiązaniu do rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 25 października 2016 r. w sprawie utworzenia unijnego mechanizmu dotyczącego demokracji, praworządności i praw podstawowych;
7. wyraża ubolewanie, że szereg poważnych zarzutów korupcji i naruszenia przepisów dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz obowiązków w zakresie nadzoru bankowego nie było przedmiotem dochodzenia ze strony policji na Malcie, co stanowi zagrożenie dla praworządności w tym państwie członkowskim; przyznaje, że toczy się obecnie kilka postępowań przygotowawczych w sprawie niektórych z tych zarzutów; szczególnie ubolewa nad faktem, że nie przeprowadzono dotychczas na Malcie śledztwa policyjnego w związku z doniesieniami dotyczącymi dokumentów panamskich i osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne, zawartymi w ujawnionych sprawozdaniach FIAU, oraz zauważa, że niektóre z osób wymienionych w sprawozdaniach FIAU pozostają członkami rządu; wzywa szefa policji maltańskiej do wszczęcia takiego dochodzenia;
8. odnotowuje uwagi prezesa maltańskiego Sądu Najwyższego dotyczące praworządności i popiera jego stwierdzenie, że bez właściwego egzekwowania prawa nie można zapewnić ochrony praworządności na Malcie ⁽¹⁾;
9. wyraża zaniepokojenie w związku ze sprawozdaniem komisji PANA sporządzonym po wizycie na Malcie, w którym stwierdziła ona, że instytucje publiczne odpowiedzialne za zapewnienie przestrzegania prawa oraz przeciwdziałanie oszustwom i przestępstwom finansowym są w wysokim stopniu upolityczone;
10. wzywa Komisję do sprawdzenia, czy Malta przestrzega przepisów trzeciej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz dyrektywy w sprawie wymogów kapitałowych; zauważa, że Malta jest jednym z kilku państw członkowskich, przeciw którym Komisja rozpoczęła wstępne postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z niedopełnieniem obowiązku transpozycji czwartej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy w terminie do dnia 26 czerwca 2017 r.; przyznaje, że transpozycja ta jest w toku;
11. wzywa władze Malty do przystąpienia do Prokuratury Europejskiej, aby wspólnie z innymi uczestniczącymi państwami członkowskimi przeciwdziałać nadużyciom i innym przestępstwom w UE wpływającym na interesy finansowe Unii;
12. zwraca się do maltańskich organów nadzoru i organów sądowych, by zbadały procedurę udzielenia licencji na rzecz Pilatus Bank, w szczególności w odniesieniu do spełniania wymogów dotyczących kompetencji i reputacji przez zarząd instytucji finansowych, jak wskazano w dyrektywie w sprawie wymogów kapitałowych, oraz by przeprowadziły dochodzenie w sprawie przestrzegania przez Nexia BT dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy;
13. zwraca uwagę na często podnoszone przez posłów do Parlamentu obawy związane z systemami istniejącymi w niektórych państwach członkowskich UE, w tym na Malcie i w innych państwach członkowskich UE, które umożliwiają uzyskanie obywatelstwa w drodze inwestycji; wzywa Maltę, by wyjaśniła, kto uzyskał maltański paszport i wszystkie wynikające z niego prawa, oraz jakie środki ochronne gwarantują, że wszyscy ci nowi obywatele rzeczywiście spędzili na Malcie rok zanim uzyskali obywatelstwo; wzywa Komisję do monitorowania tego rodzaju programów uzyskiwania obywatelstwa w państwach członkowskich, ponieważ korzystając ze swych uprawnień w dziedzinie nadawania obywatelstwa, państwa te muszą należycie uwzględnić prawo UE;
14. wzywa Maltę i wszystkie pozostałe państwa członkowskie, by zapewniły priorytetowy charakter przeciwdziałania uchylaniu się od opodatkowania oraz by przeznaczyły na ten cel wszystkie niezbędne środki;
15. wyraża ubolewanie w związku z decyzją Komisji o niepublikowaniu sprawozdania o zwalczaniu korupcji w UE w 2017 r.;
16. zobowiązuje swego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, rządowi i parlamentom państw członkowskich, Radzie Europy oraz prezydentowi Republiki Malty.

⁽¹⁾ <http://www.independent.com.mt/articles/2017-10-02/local-news/Chief-Justice-boldly-speaks-out-about-rule-of-law-need-for-proper-law-enforcement-6736179695>